

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Śląska Delegatura w Katowicach

DKA.410.1.4.2026

**Pan
Grzegorz Swoboda
Starosta Raciborski
Starostwo Powiatowe w Raciborzu
ul. Plac Stefana Okrzei 4
47-400 Racibórz**

Wystąpienie pokontrolne

P/26/001

**Wykonanie budżetu państwa w 2025 roku – wykorzystanie
środków z Krajowego Planu Odbudowy przez Starostwo
Powiatowe w Raciborzu**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Starostwo Powiatowe w Raciborzu¹, ul. Plac Stefana Okrzei 4, 47-400 Racibórz

Kierownik jednostki kontrolowanej

Grzegorz Swoboda, Starosta Powiatowy w Raciborzu, od 28 listopada 2018 r. do nadal.

Okres objęty kontrolą

Rok 2025 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z realizacją przedsięwzięcia.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Śląska Delegatura w Katowicach

Kontrolerzy

1. Jacek Kordanowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr DKA/14/2026 z dnia 7 stycznia 2026 r.
2. Mieczysław Handzel, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr DKA/15/2026 z dnia 7 stycznia 2026 r.

(akta kontroli str. 1-16)

¹ Dalej: Starostwo, Ostateczny Odbiorca Wsparcia albo OOW.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykorzystania przez Starostwo środków otrzymanych z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności³ przekazanych za pośrednictwem Centrum Unijnych Projektów Transportowych⁴ w związku z będącym w trakcie realizacji przedsięwzięciem pn. „Zakup 6 autobusów niskoemisyjnych na potrzeby organizacji publicznego transportu zbiorowego w Powiecie Raciborskim.”

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie przez Starostwo środków otrzymanych z KPO, przekazanych za pośrednictwem CUPT, na będące w trakcie realizacji przedsięwzięcie dotyczące zakupu sześciu autobusów niskoemisyjnych na potrzeby organizacji publicznego transportu zbiorowego w Powiecie Raciborskim w zakresie przeprowadzonych działań informacyjno-promocyjnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą, ze środków KPO dokonano refundacji wydatków związanych z zakupem tablicy informacyjnej wskazującej na współfinansowanie projektu ze środków unijnych.

W zakresie realizacji zasadniczego przedmiotu przedsięwzięcia, tj. zakupu autobusów, finalizacja wykonania umowy zawartej z Wykonawcą, jak i refundacja poniesionych wydatków ze środków KPO, przypadają na okres po zakończeniu czynności kontrolnych przez NIK.

Starostwo, posiadało zaplecze kadrowe oraz doświadczenie w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Zakładane przedsięwzięcie było realizowane zgodnie z zasadą „nie wyrządzaj poważnej szkody środowisku” (DNSH); sprawozdawczość w tym zakresie prowadzono prawidłowo. OOW prawidłowo sporządzało również wymagane sprawozdania dotyczące realizacji umowy w zakresie finansowania przedsięwzięcia. Uchybienie w zakresie trzydniowego opóźnienia w terminie złożenia jednego z sześciu wniosków o płatność pozostawało bez wpływu na wydatkowanie środków z KPO.

Zawarta z wykonawcą umowa zastrzegła kary umowne na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy; przed zawarciem umowy wykonawca wniósł zabezpieczenie należytego wykonania umowy w formie gwarancji ubezpieczeniowej. Przedmiot umowy zawartej z wykonawcą był spójny z zawartą z CUPT umową na dofinansowanie przedsięwzięcia.

NIK zwraca uwagę na niewielki odstęp czasu pomiędzy ostatecznym terminem dostawy autobusów, przypadającym na 17 sierpnia 2026 r. a terminem kwalifikowalności wydatków z KPO, upływającym 31 sierpnia 2026 r. Starostwo nie przewiduje opóźnień w realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia, wyjaśniając m. in., że obecny stan realizacji nie wskazuje na wystąpienie ryzyk mogących zagrozić spełnieniu warunków określonych w umowie o dofinansowanie.

³ Dalej: KPO.

⁴ Dalej: CUPT.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

Przedsięwzięcie realizowane przez Powiat Raciborski zasadniczo obejmowało zakup sześciu fabrycznie nowych, niskoemisyjnych autobusów hybrydowych typu MHEV klasy midi. Były to pojazdy o długości od 10 do 12 metrów i wysokości nieprzekraczającej 3,35 m, zaprojektowane z wykorzystaniem technologii hybrydowej, obejmującej co najmniej dwa różne konwertery energii oraz dwa systemy jej magazynowania. Zastosowane w autobusach rozwiązania mają przyczynić się do poprawy jakości usług transportu publicznego oraz zwiększenia dostępności ekologicznych form mobilności dla mieszkańców siedmiu gmin: Kornowaca, Nędzy, Krzanowic, Krzyżanowic, Pietrowic Wielkich, Rudnika i Kuźni Raciborskiej. Szczególną grupę beneficjentów takiej formy transportu stanowią uczniowie oraz seniorzy, dla których Powiat Raciborski pełni funkcję organizatora przewozów.

(akta kontroli str. 111-206)

Całkowita wartość przedsięwzięcia wynosiła 10 945,0 tys. zł (w tym 10 943,9 tys. zł – zakup sześciu autobusów i 1,1 tys. zł - zakup tablicy informacyjnej). Refundacji poniesionych wydatków z KPO podlegała kwota 6 585,8 tys. zł (60,2% kwoty ogółem).

(akta kontroli str. 17-110, 514-594)

W dniu 26 lipca 2024 r. Starostwo podpisało z CUPT umowę nr KPOD.09.05-IW.02-0015/23⁶ o objęcie przedsięwzięcia wsparciem bezzwrotnym z planu rozwojowego – przedsięwzięcie pn. „Zakup 6 autobusów niskoemisyjnych na potrzeby organizacji publicznego transportu zbiorowego w Powiecie Raciborskim w ramach Inwestycji: E1.1.2 Zero- i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy) KPO.”

Umowa przewidywała wartość wsparcia na poziomie nie większym niż 6 585,8 tys. zł; stanowiła również, że pozostała część przedsięwzięcia, w tym podatek VAT, zostanie sfinansowana ze środków własnych OOW. Przedsięwzięcie było podzielone na dwa zadania, jedno dotyczyło zakupu sześciu autobusów, a drugie działań informacyjno-promocyjnych. Maksymalny termin kwalifikowalności wydatków wskazano pierwotnie do dnia 31 grudnia 2025 r.

Do wyżej wskazanej umowy zawarto dwa aneksy, i tak w dniu:

- 24 czerwca 2025 r., pierwszym aneksem, wydłużono okres kwalifikowalności wydatków do 30 czerwca 2026 r.,
- 26 września 2025 r., drugim aneksem⁷, wydłużono okres kwalifikowalności wydatków do 31 sierpnia 2026 r.

(akta kontroli str. 17-110)

Po zawarciu wskazanej umowy, Starostwo wszczęło procedurę wyłaniania wykonawcy przedmiotu zamówienia. Pierwszy przetarg został unieważniony w dniu 13 stycznia 2025 r. z powodu braku złożenia ofert. Kolejny przetarg został unieważniony w dniu 27 maja 2025 r. - postępowanie unieważniono, ponieważ cena najkorzystniejszej oferty przewyższała kwotę, którą zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia.

W kolejnym postępowaniu przetargowym, w dniu 29 lipca 2025 r., wyłoniono wykonawcę. Po uzyskaniu informacji z CUPT o możliwości wydłużenia kwalifikowalności wydatków do

⁶ Dalej: umowa o finansowanie.

⁷ Proces inicjowania aneksowania umowy rozpoczęto w dniu 16 czerwca 2025 r. (pismo znak SF.042.1.2024).

31 sierpnia 2026 r.⁸, w dniu 14 sierpnia 2025 r. Starostwo podpisało z wykonawcą umowę nr OR.VII.273.23.2025 opiewającą na wartość brutto: 10 943,9 tys. zł⁹.

W zawartej umowie wskazano, że wykonawca jest zobowiązany dostarczyć przedmiot zamówienia do siedziby PKS w Raciborzu sp. z o.o. w dwóch dostawach po trzy autobusy każda. Terminy dostaw ustalono na:

1. dziewięć miesięcy od dnia podpisania umowy (tj. do 14 maja 2026 r.) – dostawa trzech autobusów,
2. 12 miesięcy od dnia podpisania umowy, jednak nie później niż do dnia 17 sierpnia 2026 r. – dostawa trzech autobusów.

W umowie z wykonawcą zastrzeżono kary umowne w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Wykonawca przed zawarciem umowy wniósł zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości 328,3 tys. zł w formie gwarancji ubezpieczeniowej. Umowa zawierała zapisy dotyczące gwarancji na zakupione pojazdy w okresie 48 miesięcy. Wykonawca udzielił 60 miesięcy gwarancji na perforację nadwozia.

(akta kontroli str. 208-257, 514-594)

NIK zauważa, że ostateczny termin dostawy autobusów przypada na 17 sierpnia 2026 r. podczas gdy termin kwalifikowalności wydatków upływa 31 sierpnia 2026 r.

Jak wskazał Starosta Raciborski, cyt. *Starostwo Powiatowe w Raciborzu nie przewiduje opóźnień w realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia, które mogłyby skutkować brakiem możliwości uzyskania finansowania ze środków KPO. Harmonogram realizacji zadania został opracowany w sposób zapewniający jego terminowe wykonanie, a obecny stan realizacji nie wskazuje na wystąpienie ryzyk mogących zagrozić spełnieniu warunków określonych w umowie o dofinansowanie. Jednocześnie wykonawca realizujący zadanie nie zgłasza zagrożeń w zakresie dotrzymania terminu końcowego dostaw. W związku z powyższym na tym etapie realizacji Projektu nie zachodzi konieczność zabezpieczenia pełnego finansowania przedsięwzięcia. Analiza możliwości sfinansowania całości kosztów w przypadku opóźnienia skutkującego brakiem możliwości otrzymania całości dofinansowania z KPO zostanie przeprowadzona w sytuacji uprawdopodobnienia takiego scenariusza.*

(akta kontroli str. 424-426)

W ramach zadania, w zakresie działań informacyjno-promocyjnych, Starostwo dokonało zakupu tablicy informacyjnej pn. *Zakup 6 autobusów niskoemisyjnych na potrzeby organizacji publicznego transportu zbiorowego w Powiecie Raciborskim*; tablica zawierała informacje o sfinansowaniu przedsięwzięcia przez Unię Europejską oraz logo KPO.

Informacje o podjętych przez OOW działaniach promocyjnych i informacyjnych w zakresie przedsięwzięcia zamieszczono również na stronie internetowej Starostwa.

Zakup tablicy nastąpił na podstawie faktury VAT z dnia 30 grudnia 2024 r.¹⁰ o wartości netto 0,9 tys. zł, podatek VAT 0,2 tys. zł. Faktura VAT była opisana jako wydatek realizowany w ramach umowy o dofinansowanie przedsięwzięcia. Zapłata w kwocie 1,1 tys. zł nastąpiła ze środków własnych OOW w dniu 31 grudnia 2024 r.; refundacja wydatku w wysokości 0,8 tys. zł – zgodnej z umową, nastąpiła w dniu 6 marca 2025 r., tj. w terminie wynikającym z harmonogramu do umowy o finansowanie.

⁸ Pismo znak DPD-WPD IV.710.27.2924.JT z dnia 2 czerwca 2025 r.

⁹ Dalej: umowa z wykonawcą.

¹⁰ Faktura VAT nr FV/240/12/2024.

Wydatek został ujęty na koncie 013-067 – pozostałe środki trwałe – projekt zakup sześciu autobusów.

(akta kontroli str. 17-110, 309-329, 373-378)

Na mocy uchwały nr IV/33/2024 Powiatu Raciborskiego z dnia 27 sierpnia 2024 r. w sprawie dokonania zmian w budżecie Powiatu Raciborskiego na 2024 r. uwzględniono w budżecie wydatek na zakup tablicy informacyjnej w wysokości 1,3 tys. zł. Uchwałą nr XX/137/2025 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 16 grudnia 2025 r. w sprawie uchwalenia budżetu Powiatu Raciborskiego na 2026 r. uwzględniono w dochodach własnych – majątkowych, przyznana dotację w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich w wysokości: 6 585,0 tys. zł oraz po stronie wydatków majątkowych własnych w dziale 600 rozdziale 6004 – Lokalny transport zbiorowy, wartość wynikającą z umowy na zakup autobusów zawartej z wykonawcą wyłonionym w drodze przetargu (10 943,9 tys. zł).

Starostwo posiadało zaplecze kadrowe oraz doświadczenie w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych, w tym unijnych; w okresie ostatnich 10 lat Starostwo zrealizowało 35 takich projektów.

(akta kontroli str. 289-298)

Stwierdzono, że dane do systemu CST2021¹¹ OOW wprowadzał w sposób prawidłowy. W jednym przypadku (na sześć złożonych) - wniosek o płatność za II kwartał 2025 roku został złożony 24 lipca 2025 roku, czyli z trzydniowym opóźnieniem względem obowiązującej w tym zakresie Instrukcji w zakresie wniosków o płatność OOW w ramach KPO składanych do CUPT¹², o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 299-308, 330-343)

Potwierdzono zgodność projektu z zasadą „nie wyrządzaj poważnej szkody środowisku” (DNSH), ponieważ autobusy spełniały normę czystości spalin EURO VI E, co realnie wpływało na redukcję emisji CO₂. Załącznikiem do umowy z wykonawcą była Specyfikacja Warunków Zamówienia z załącznikiem, które potwierdzały złożenie zamówienia na autobusy z silnikiem hybrydowym spełniającym normę spalin EURO VI E.

Sprawozdawczość DNSH była prowadzona zgodnie z zasadami wskazanymi w umowie.

(akta kontroli str. umowa, 380-420, 422)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W jednym przypadku (na sześć) wniosek o płatność za II kwartał 2025 roku został złożony 24 lipca 2025 roku, czyli z trzydniowym opóźnieniem względem obowiązującej w tym zakresie Instrukcji.

Zgodnie z § 9 ust. 2 umowy o dofinansowanie, *w przypadku, gdy OOW nie poniósł w danym okresie sprawozdawczym wydatków kwalifikowalnych, składa wniosek o płatność w części sprawozdawczej*.

Stosownie do zapisów rozdziału 4 pkt 2 Instrukcji, OOW zobowiązany jest do składania wniosku o płatność nie rzadziej niż raz na 3 miesiące licząc od momentu podpisania umowy o objęcie przedsięwzięcia wsparciem bezzwrotnym z planu rozwojowego. OOW przekazuje w SL2021¹³

¹¹ Centralny System Teleinformatyczny.

¹² Dalej: Instrukcja.

¹³ Aplikacja główna systemu CST2021.

wniosek o płatność najpóźniej do 20 dni kalendarzowych po okresie sprawozdawczym, za jaki składany jest wniosek o płatność.

(akta kontroli str. 17-110, 300-308)

Wniosek o płatność za okres od 1 kwietnia 2025 r. do 30 czerwca 2025 r. powinien zostać złożony do 20 lipca 2025 r. Data ta przypadła na ustawowo wolny dzień od pracy – niedzielę, stąd termin do złożenia wniosku o płatność upłynął z kolejnym dniem roboczym, tj. 21 lipca 2025 r. (poniedziałek). OOW złożyło taki wniosek w dniu 24 lipca 2025 r., co skutkowało trzydniowym opóźnieniem.

(akta kontroli str. 299-308, 330-343)

Jak wyjaśniła kierownik Referatu funduszy zewnętrznych, opóźnienie wyniknęło z niedopatrzenia.

(akta kontroli str. 423)

V. Wnioski

Ze względu na jednostkowy charakter nieprawidłowości, NIK odstępuje się od formułowania wniosku pokontrolnego.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁴ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Śląskiej Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Katowice, dnia 19 marca 2026 r.

Kontroler

Główny specjalista kontroli państwowej

Jacek Kordanowski

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Śląska Delegatura w Katowicach

p.o. Dyrektor

Marcin Wesoły

/podpisano elektronicznie/

¹⁴ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres do doręczeń elektronicznych NIK, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1045, ze zm.) w przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie, w miarę możliwości, skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy jednostki kontrolnej NIK przeprowadzającej postępowanie kontrolne.